

Kontraesanek ezinegonaz sortzen al digute?

Zetak musika-taldearen *Mitoaroa* eta antzeko ikuskizunak antolatzeak zer dakarren aztertuko dugu, Euskadi Irratian Pello Reparazi egindako elkarrizketa baten bidez.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Iritzi laburra idatzi.
- *Mitoaroa* ikuskizuna sakonago ezagutu.
- Entzundakoari buruzko ulermena landu.
- Hitzak sortzeko baliabideak ikasi eta praktikatuz.
- Kontraesanak (kontrako ideiak) adierazteko baliabideak landu.
- Kontraesana sortzen dizun zerbaiti buruzko iritzia grabatu irratiarako.

Euskadi Irratia

Entzun aurretik

1. Spotify, bai ala ez?

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Eman iritzia beheko galderari buruz. Idatzi erantzuna, 80 hitz ingurukoa.

BAKARKA

Euskal Herriko 162 musika-taldeak jakinarazi dute utzi egin dutela Spotify streaming-plataforma, "Musikariak Palestinarekin" egitasmoarekin bat egin dutelako. Boikotari eusteko asmoa nabarmendu dute, eta entzuleak ere deitu dituzte horretara. Izan ere, Spotifyren buruak kasik 700 milioi euroko inbertsioa egin du Helsing Defense armagintza-enpresan, zeinak harreman zuzena duen Israelgo hainbat enpresarekin.

Gaztea

Zer iritzi duzu horri buruz? Zeuk ere utziko zenuke Spotify? Zergatik? Ba al duzu kontraesanik?

Bidali idatzitakoa irakasleari e-postaz, hark emango dizu feedbacka.

2. Mitoarora trilogia

TALDEAN

Elkartu hiruko taldeetan. Ezagutzen al dituzue Zetak taldearen (Pello Reparaz kantaria buru duela) Mitoarora ikuskizunak? Elkartu atal bakoitza dagokion deskribapenarekin, eta komentatu zer dakizuen horien inguruan.

Mitoarora I

Berria

a) *Mariren etorrera*. Bilboko San Mames futbol-zelaian. 2084. urtean, gizarte-kontrola erabatekoa da. Izaki mitologikoak gurekin bizi dira berririo, baina gizakion gaitz guztien errudun bilakatu dira. Gerra omen dator, eta Pellok ez daki nora jo.

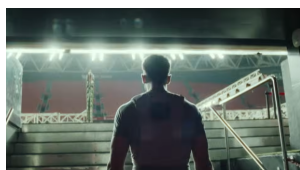
Mitoarora II

Zetak

b) *Oroimenaren hondarrak*. Donostiako Ilunben. XV. mendean girotutako prekuela. Denboran bidaia luze bat eginda, historian atzera egin du, izaki mitologikoak gure lurretatik deserriratu genituen unera. Garai horretan, inkisizioa indarra hartzen hasia da, baina izaki mitologikoen komunitate txiki batek irauten du oraindik Euskal Herrian. Mehatxua, ordea, gero eta handiagoa da. Ikus-entzuleek soinu aurikularren bidez jasota jarraitu zioten kontzertu osoari.

Mitoarora III

Zetak

c) *Iruñeko Nafarroa Arena aretoan*. 2025. urtean girotua. Pello, lamia baten kantuari jarraituz, Arakil ibaian urperatu, eta beste errealtate batera iritsi da. Bertan, noizbait gure mundutik ihes egin duten izaki mitologikoak bizi dira. Hasieran, oldakorrak dira, baina, azkenean, konfiantza eskuratu eta elkarbizitza-aro berria lortzen dute.

Erantzunak 8. orrialdean daude.

Entzun bitartean

3. Zer kontatu digu Pello Reparazek?

Entzun arretaz Euskadi Irratiko Faktoria saioan Pello Reparazi egindako elkarrizketa, eta egin hurrengo orrialdeko ulermen-ariketak.

Euskadi Irratia

Mitoen aro kontraesankorra

BAKARKA

BAKARKA

Aukeratu erantzun zuzena.

1. Zergatik da San Mameseko kontzertua erronka berezia?

- a) Lehen aldia delako
- b) Tamainagatik eta konplexutasunagatik
- c) Erronkak maite dituelako

2. Zer sentitzen du hizlariak "enpresa-gizona" izateari buruz?

- a) Harrotasuna
- b) Axolagabekeria
- c) Deserosotasuna

3. Zein da haien lehentasuna?

- a) Kontraesanik gabe aritu ahal izatea
- b) Lantaldea zaintzea eta mantentzea
- c) Kontzertu gehiago egitea

Lotu esaldiak.

1. Ekainaren 20rako	a) eta zaindu eta mantendu behar dute
2. Aukera aprobetxatu behar dute	b) San Mameseko erronkari aurre egiteko
3. Bira gelditu dute	c) kontraesan gehiago sortzen dizkio
4. Lantaldea handia da	d) hitzordua jarri du San Mamesen
5. Egoera politikoa presente izateak	e) euskarari ateak zabaltzen jarraitzeko

Erantzun labur.

1. Zergatik dio hizlariak labaina dela egoera?
2. Zein kontraesan nagusi aipatzen dira?

Adierazi ondoko baieztapenak zuzenak ala okerrak diren.

1. Hizlariak guztiz kontrolpean ditu kontraesanak.
2. Arrakastak presio handiagoa dakar.
3. Aukera aprobetxatzeko erabakia hartu dute.

Behar izanez gero, entzun berriro audioa, Ondoren, elkartu ikaskide batekin eta alderatu/hobetu erantzunak. Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

TALDEAN

Entzun ondoren

4. Hitzak sortzen

Elkartu ikaskide batekin, eta saiatu ondoko hitzok definitzen. Ondoren, esan nola dauden osatuta.

Kontraesana:

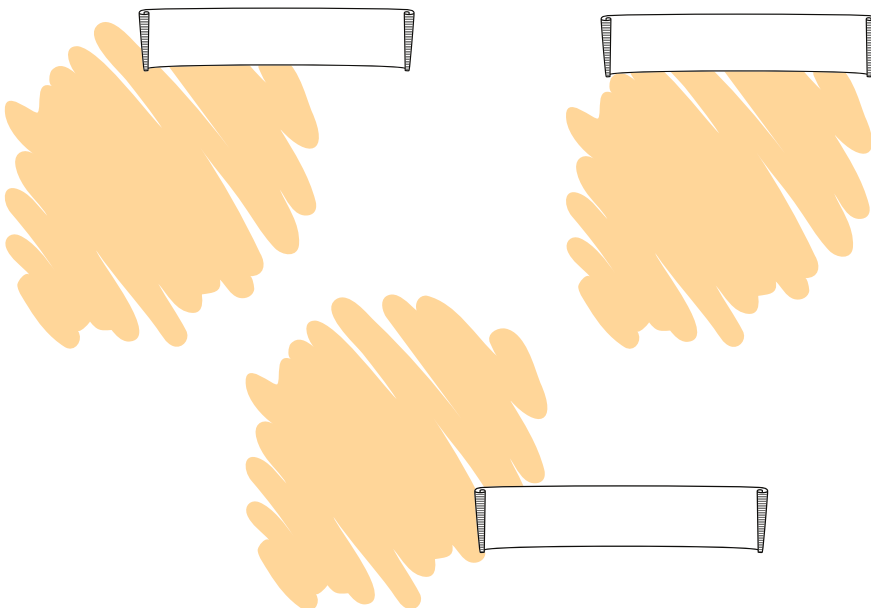
Ezinegonak:

Partekatu erantzunak talde handian.
Erantzunak 8. orrialdean daude.

Hizkuntza bakoitzak berezko tresnak ditu kontzeptu berriak izendatzeko, hitzak sortzeko. Euskarak zer bide ditu hitz berriak sortzeko? Sailkatu entzungaiko hitzak multzoka, sortzeko moduaren arabera.

- emanaldi
- hitzordu
- gaitasun
- prekueta
- konplexu
- enpresa-gizon
- presio
- zuzendari
- lantalde
- aurrerapauso
- genozidio
- errekor
- zeharka
- diru-iturri
- argiki

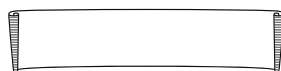

Beraz, Euskarak hiru bide ditu hitz berriak sortzeko. Aurreko sailkapena aztertuta, esan zer ezaugarri dituzten multzo bakoitzeko hitzek.

a)

b)

c)

Partekatu erantzunak talde handian.
Erantzunak 8. orrialdean daude.

TALDEAN

Orain zuen txanda da: idatzi adibide gehiago aurreko sailkapenaren arabera; pentsatu maileguren bat gehiago, sortu hitzak atzizki bidez eta hitzak elkartuta.

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Partekatu erantzunak talde handian.

AZALPENAK

Hitzak sortzeko baliabideak

Eratorpena

Esanahi osoa duen hitz bati aurrizkia, artizkia edota atzizkia eransten badiogu, beste esanahi bat duen hitz berri bat lortuko dugu; hots, hitz eratorri bat sortuko dugu.

- Aurrizkia: hitzaren aurrean ipintzen den marka da.
ber-/bir-: berregin, birramona, birziklatu...
des- : desagertu, desberdin, desegin...
ez- : ezjakin, ezuste...
- Artizkia: hitzaren barruan ipintzen den marka da.
-ra- : eragin, erakarri...
- Atzizkia: hitzaren atzean ipintzen den marka da.
-ari, -gile, -le: dantzari, erlojugile, idazle...
-keria, -kizun, -tasun: harrokeria, ikuskizun, nitasun...

Hitz-elkarketa eta hitz elkartuen sailkapena

Hitz-elkarketa bi hitz (edo gehiago) elkartzean datza; hitz berriak sortzeko bide emankorra da. Edozein motatako hitzak elkartu daitezke: izenak izenekin, izenondoekin; aditzak izenekin, aditzekin...

- Emendiozko hitz elkartuak. Elkartzen diren hitzak maila berean daude; haien artean eta/edo juntagailuen ezabaketa dago. Kategoria bereko hitzak izaten dira.
saldu (aditza) + erosi (aditza) salerosi (saldu eta erosi)
- Mendeko hitz elkartuak. Bi hitzetako bat nagusia da eta esanahia ematen du; besteak esanahi hori zehaztu egiten du. Ezabaketa zabalagoa eta sakonagoa da. Kategoria ezberdinetako hitzek osatzen dituzte.
eseri (aditza) + leku (izena) eserleku (esertzeko lekua)
- Edutezko hitz elkartuak, hitz elkartuaren esanahia ulertzeko bi osagaietatik kanpoko hirugarren baten beharra dutenak.
sudur (izena) + luze (izenondoa) sudurluze (sudur luzea duena)

Mailegutza

Beste hizkuntza batetik ekarrita.
surf, futbol, auto, kamioi...

TALDEAN

5. Diskurtsoa eraiki: kontraesanetik koherentziara

Elkartu hiruko taldeetan. Entzungaia, Pello Reparazek kontraesanak aipatu ditu. Jarraian, guk horiei buruzko hainbat ideia eman dizkizuegu esaldi solte eta neutroetan. Adierazi zeuen iritzia ahoz, kontraesanak adierazita.

1. Arrakasta handia du. Ez dago eroso.
2. Proiektua handia da. Arriskuak daude.
3. Dirua behar dute. Balio etikoak zaindu nahi dituzte.
4. Aukera paregabea da. Presio handia sortzen du.
5. Taldeak arrakasta lortu du. Nekea pilatzen ari da.
6. Proiektua ilusio handiz hasi dute. Zailtasunak gero eta handiagoak dira.

*Arrakasta handia lortu duen arren,
ez dirudi guztiz eroso sentitzen
denik bere egungo egoeran...*

KONTRAESANA ADIERAZTEKO ZENBAIT EGITURA
Lokailu aurkariak:

baina, alabaina, haatik, aldiz, bestalde, ordea, berriz, baizik (eta)

Kontzesiboak (onartu baina kontrajarri):

nahiz eta, hala ere, ba- ere, arren

Jarrera edo iritzi kontrajarriak azaltzeko esapideak:

honen aurka, [norbaiten] kontrako jarrerak, ez dator bat...

Lokailu banatzaileak

alde batetik... bestetik...

Erreparatu ikaskideek nolako egiturak darabiltzaten kontraesana adierazteko.

BAKARKA

6. Ba al duzue kontraesanik?

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Euskadi irratia Pello Reparazen kontraesanei buruzko iritziak eskatu ditu. Aukeratu kontraesana sortzen dizun ideia bat (eskainitakoen artean edo zuri burututakoren bat), eta grabatu zeure iritzia. Bi minutu inguruz hitz egin behar duzu.

Sormen-askatasuna aldarrikatu // Merkatuak baldintzatu

Proiektuak komunitatea indartu // Egitura hierarkikoak sortu

Diskurtso kritikoa defendatu // Arrakastak sistema beraren parte bihurtu

Gardentasuna baloratu // Estrategia batzuk publikoki ezin azaldu

Konpromiso soziala lehenetsi // Baliabide ekonomiko handiak behar

Autentikotasuna mantendu // Publikoaren itxaropenetara egokitu

Bidali irakasleari, zuzentzeko.

ERANTZUNAK

2. Mitoaroa trilogia

Mitoaroa I- c; Mitoaroa II- b; Mitoaroa III- a

3. Zer kontatu digu Pello Reparazek?

- 1- b; 2- c; 3- b
- 1- d; 2- e; 3- b; 4- a; 5- c
- 1. Egoera lauso eta zail bati egiten dio erreferentzia, egoerak sortzen dizkion kontraesanengatik. Proiektu handiak aurrera eramateak erabaki eta ondorio konplexuak ekar ditzake, bai ekonomikoak bai etikoak. Koherentzia mantentzea zaila da, eta horrek azaltzen du hizlariaren ezinegona.
- 2. Artea-sormena vs enpresa, arrakasta vs balio etikoak, proiektua vs lantaldea zaindu...
- 1- okerra: garai batean errazago egiten zitzaion; orain, dagoen posizioan egonda, gehiago kostatzen zaio. Horretan ari da.
- 2- zuzena: presio sortzaile eta artistikoari enpresa-presioa gehitzen zaio.
- 3- zuzena: zaila bada ere, aurrerapausoa ematea erabaki dute.

4. Hitzak sortzen

- Kontraesana: elkarren kontrakoa esaten duten bi esaldiren edo ideia-artearen dagoen erlazioa. kontra + esan
- Ezinegona: lasaitasunik gabeko egoera, larritasunen batek sortzen duena. ezin + egon
- a) emanaldi, gaitasun, zuzendari, zeharka, argiki.
- b) hitzordu, enpresa-gizon, lantalde, aurrerapauso, diru-iturri
- c) prekuela, konplexu, presio, genozidio, errekor
- a) eratorpena: hitzei atzizkiak eta aurrizkiak erantsita
- b) elkarketa: bi hitz lotuta
- c) mailegutza: beste hizkuntza batetik ekarrita

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Prekuela. Zinema- eta literatura-lanetan, obra nagusia baino lehenagoko gertakariak kontatzen dituen lana.

Gure izaerekin. Gure izateko moduekin.

Bira gelditzen dugun horretan. Batez ere musika-talde batek egiten duen ikuskizun-segida; hori gelditzen dugunean.

TRANSKRIPZIOA

Maidor Seguroa: Eta ez duzu atsedetik hartzeko asmorik, ze, larunbateko emanaldiaren amaieran, notizia eman zenuen: 2026ko ekainaren 20rako hitzordua jarri diguzu San Mamesen. Erronka handiak maite dituzu, eta, bueno, ba, berauek aurrera eramateko gaitasuna duzula ere erakutsi duzu. Asteburu honetakoa prekuela bat izango zela iragarri zenuen. Trilogia bat izango da? Trilogiak itxiko al du "Mitoaroa"? Edo azkarregi da hori erantzuteko?

Pello Reparaz: Bai, azkarregi da hori erantzuteko. Zentratu nahi dut erabat San Mamesekoan. Erronka erraldoia eta konplexua da. Esan duzu enpresa-gizona naizela, eta hala da. Kontraesanetan bizi gara, ez dut maite batere enpresa-gizona izatea. Presio hori, bueno, zuzendari gisa eta sormenaren kanpoan (arloan) dudana presio horri aurre egiteko gaitasuna dudala sinesten dut. Baina egia da presio horri, presio kreatibo (sortzeko presio) eta artistiko horri gehitzen zaiola presio, ba, bueno, enpresa-presio hori ere, ez? Eta, azkenean, enpresa baten burua naiz ere (burua ere banaiz), eta, egia esan, hau ez dut asko maite. Baina hori da Zetak, eta hori da "Mitoaroa" ere, ez? Esan nahi dut. Gauza, maite ditugun gauza batzuk daude, beste batzuk badira, agian, ez datozenak gehiegi gurekin, ez?, gure izaerekin, baina, azkenean, uste dut erronka erraldoiak ditugula aurretik, eta erronka horiei aurre egiteko aukera bat eman digula jendeak ere, ez? Hau da, ez du San Mames... ez da San Mames egunero anuntziatzen (iragartzen) den zerbait, egin daitekeen zerbait; gauza erraldoia da, konplexua, asko sufrituko dugulakoan nago, batere zalantzarik gabe, baina uste dut aukera hori, aukera potente hau, aprobe txatu beharrean gaudela eta euskarari ateak zabaltzen jarraitzeko hautua egin dugula lantaldearekin. Horrelako *movida* (mugida) erraldoi batean sartzeak, esandakoa, kontraesanak dakartza, ez bakarrik aipatutako enpresaren buru-izate horrek, baizik eta zaila da horrelako *movida* erraldoi bat antolatzea kontraesanetan erori (kontraesanik izan) gabe. Etxean eserita ez bazara geratzen ere, zaila da kontraesanik gabe gauzak egitea edo gauean ohera sartzea lasai-lasai. Beraz... Bueno, hori jakinik, erabaki dugu aurrerapauso hori ematea eta horrelako *movida* totxo batean sartzea.

Maidor Seguroa: Eta zerk ematen dizu halako buruko mina, ba? Zerk eragiten dizu kontraesana eta ezinegonaz, kasu honetan, hain gauza handi bat egiten duzun heinean?

Pello Reparaz: Bueno, argiki esango dizut. Adibidez, ez dakit... klaro (noski), orain, bira gelditu dugu. Gelditu beharrean geunden San Mames bezalako erronka bat... bati aurre egiteko, ez? Eta, bira gelditzen dugun horretan, badaukazun asuntoa (kezka) da, *pues...* adibidez, diru-iturriak, ez?, lantaldea. Lantaldea. Lantaldea handia da, lantaldea mantendu behar da, zaindu behar da, duin, eta hori, bueno, guretzat prioritate (lehentasun) bat da, erabateko prioritatea da, ez? Baina, aldi berean, adibidez, Palestinako kontua: bertan jazotzen ari den genozidioa oso-oso presente dugu, lantalde guztiak dauka oso presente, eta ari gara ikusten, ba, ez dakit: atzo kamerinoan Coca Colak izatetik, atzo bertan Zetaken Spotifyko errekor historikoa bete genuen horretan... Ba, bai marka bat bai bestea, zuzenki edo zeharka, *mobidan* daude pixka bat murgilduta, ez? Eta hor ari gara gu ere, modu batera edo bestea ere, hori... hori alimentatzen (elikatzen), ez? Eta hauek denak kontraesanak dira. Eta, ni ohera noanean, ba, ez dakit. Garai batean, errazago egiten zitzaidan; orain, nagoen posizioan egonda, sentitzen dut, ba, bide honetan jarraitu nahi badut eta gauza handiak egiten eta egiteko hautua hartzen jarraitu nahi badut, ba, *pues*, banagoela hor, pixka bat, terreno nahiko *pantanosoa* (labain) moduko batean, ez? Eta hori ere konplexua da. Eta kontraesan horiekin, ba, ari naiz, ari naiz.